PARA-BURJUVAZİ-ZÜHT SEBEBİYLE ORTAYA ÇIKAN ALİNASYON (yabancılaşma- yozlaşma)

Burjuva, bütün üstünlükleri parayla ölçen, paraya bağlayan, insanın bütün imkânlarının ve maddi manevi güçlerinin paradan kaynaklandığını bilen ve:

"Bu işi yapan paradır, bu üstünlükleri temin eden paradır, bu değerleri yaratan paradır, ne ben, ne sen, ne de o!" diyen insandır.

Bu nedenle bir burjuva olarak ben parayı kendi hayatımın bir aracı olarak görmüyorum; parayla düşünüyorum, parayı kendi yaşamım olarak duyumsuyorum; çünkü kendim bizzat paranın aleti, aracı ve parçasıyım. Paranın alinesi, yani para delisiyim**. "Benim param"** demiyor, **"paranın beni"** diyor, öyle demesi de gerek.

Amcam köyümden şöyle bir misal anlatırdı:

Bir seferinde komşumuzun evinde ağlama sesi yükseldi. Biz mutlaka komşumuzun hanımının annesi veya babasının öldüğünü düşündük; zira onlar hasta idiler. Komşumuzun çok fazla ağladığını duyunca elbiselerimizi giyip taziyede bulunmaya gittik... Eve varıp içeriye girdiğimizde, avluda oturup toplandıklarını ve ağladıklarını, eşeğin de bunların ortasında uzanıp yatmış olduğunu gördük... O zaman komşunun eşeğinin öldüğünü anladık. Sonra komşumuza:

"Ne oluyor, niçin ağlıyorsun?" diye sorduğumuzda: **"Eşeğim öldü"** dedi. Sonra amcam, komşumuzu yatıştırmak için şakayla şöyle demiş:

"DE Kİ EŞEĞİN BENİ ÖLDÜ, BENİM EŞEĞİM DEĞİL! ÇÜNKÜ EĞER SEN ÖLSEYDİN, O EŞEK PİRESİNİ BİLE ISIRMAZDI... ÖYLE İSE SEN EŞEĞE AİTSİN, EŞEK SANA AİT DEĞİL."

Bu da bizlerden bir kısmının bir tür özel alinasyonu; **"eşek sebebiyle alinasyon!"**

Ahlakçı sosyalistler şöyle diyorlardı:

Burjuva para çarpmış kimsedir. Yani paranın varlığını kendi insanlık özünün varlığının yerinde hissedip düşünen; mevcut bütün değerleri kendisinin var olmasından değil de aksine kendisinin varlığında bulan kimsedir!

Kendi sosyal yapımız, anlaşmamız ve sözleşmemizde de -ince düşünelim, dikkatli olalım- zengine ve para eşeğine hürmet edip saygı göstermek, fakiri ise aşağılayıp hakir görmek, hatta elimizin altındaki değersiz bir insan olarak kabul etmek alışkanlığı vardır. Böyle fakir veya yoksul birisi zengin olduğunda, bizim gözümüzde aziz, muhterem ve saygıdeğer bir konuma yükseliyor. Bu "para" vasıtasıyla "aline" olmaktır.

Kur'an'da Allah Teâlâ faiz hakkında şöyle buyuruyor:

"FAİZ YİYENLER, ANCAK ŞEYTANIN DOKUNUP ÇARPTIĞI KİMSENİN KALKTIĞI GİBİ KALKARLAR... " (Bakara, 275)

"Şeytanın dokunup çarptığı kimse" ifadesinin tam karşılığı şudur:

<u>Şeytan onu deli divane yapmıştır. Yani para onun varlığına girmiş, para aklını almıştır. Düşündüğü, hissettiği sadece para olmuştur.</u> Böyle kişilerle ilgili en iyi misalleri biliyor ve görüyorsunuz. Onların hayatında, ahlakçı sosyalist ekol veya doktrinlerin burjuvazi hakkındaki ve burjuvazi ve para sebebiyle meydana gelen insan alinasyonu hakkındaki görüş ve bakış açılarını gözlerinizle görebilirsiniz. Böyle tipler, ahlakçı sosyalistlerin ideolojisinin gözle görülür örnekleridir.

İnsan, başka şekillerde de aline olur:

Benim kendilerini takdir ettiğim ahlakçı sosyalistler, **"zahitliği"** de insanı aline yapan sebep ve etkenlerden sayıyorlar. <u>İslam'da bu hastalıkla ayrıca mücadele edilmiştir. (Her ne kadar kökünden sökülüp atılmamış ve Hinduizm ve Hıristiyanlığın etkisiyle İslam toplumlarına sirayet etmişse de) biz bu hastalığı algılayamıyor ve anlamıyoruz.</u> Avrupalılar iyi anlıyorlar. Onlar görüyorlar ki binlerce Hıristiyan genç kız, daha gençliklerinin başlangıcında parmaklarına yüzük takmışlar. Süsleri yok, rahibe olarak örtü takıyor, tespih kullanıyor ve uzun mavi elbise giyiyorlar. Bu ne demek?

Parmaklarında izdivaç yüzüğü olan bu hanım kızlar niçin böyledirler?

Onlar İsa ile evlenmişler, Tanrı ile izdivaç etmişler!

Hâlbuki kız ve erkek cinsel eğilimi olan ve birbirleriyle evlenmesi gereken birer insandır. Bilindiği gibi, 2000 yıl önce Filistin'de ölmüş olan bir insanla şimdi Buenos Aires ve Kuzey İrlanda'da evlenen bir hanım kızın his ve düşünceleri donmuş ve yakıtı bitmiştir.

Bıyıklı ve sakallı bir kişinin yerine Tanrı ile evlendiğini ileri süren bir kadın **"cin çarpmış"** bir kadındır.

Üç eşeğini kaybeden adamın hikâyesini duymuşsunuzdur:

Bu adam mescide gider ve âdet olduğu üzere minberden ilan etmesi için hocadan ricada bulunur. Hoca gönül ehli birisidir; vaazının sonunda şöyle der:

"Ey cemaat! Güzel sesi sevmeyen var mı?"

Kutsal bir eşek (zahitlik taslayan cahil) ayağa kalkar ve:

"Ben" der!

Sonra yine sorar:

"Dünya malından kim bıkmıştır?"

Başka bir kutsal eşek kalkar ve:

"Ben" der.

Daha sonra:

"**Güzel yüzü kim sevmiyor?"** diye sorar.

Bir üçüncü kutsal eşek kendisini tanıtır:

"Berbat!"

Hoca eşeğini kaybeden ve orada bekleyip duran adama şöyle seslenir:

"Her üç eşeğin de bulunmuştur, al ve git!"

Hafız-ı Şirâzi, zühdün, aline zahidin beynini nasıl sersem ve budala yaptığını ne de güzel anlatıyor:

"Rintlerin nasihatçisini ki 'Tanrının hükmüyle savaşır Onun beynini kurumuş görüyorum; yoksa kadeh tutamıyor mu?!"

ZÜHTPERESTLİK NİÇİN ALİNASYONDUR?

Çünkü insanın en temel fıtratı, özü ve güdüsel boyutlarını yadsıyor veya onu karıştırmaya ya da bozmaya gayret ediyor. O vakit bu boyutları ve ruhsal organları olmayan insan artık insan değildir. O ancak melektir. Melek ise kendisini düşünüp hissedemez; zira melek insan değildir.

Bana göre kimi zaman inanç insanı aline yapıyor. Bilhassa eski kültürlerde ve Doğu'da insanı özellikle de inançlarla, **"tasavvuf! mezhep ve akımlar", "riyazet" ve "aşk"** ile aline yapıyorlardı.

"Tasavvuf dini"nde vahdet-i vücut, "Tanrı" vasıtasıyla insanın alinasyonu dur. **Hallac-ı Mansur**, kendisini gerçekten Allah olarak buluyor ve cübbesinin altında Allah'tan başka hiç kimseyi düşünmüyordu. Yani **"Ben Allah'ım!"** dediği zaman maksadı, **"Ben yokum, sadece Allah vardır."** demek idi. Böyleleri: **"Allah bize girmiştir."** diyorlardı.

Bir tür itikadi bir sapma olan böyle bir duygu, insanın kendisini Allah olarak hissetmesine sebep oluyor.

Psikolojide özel bir yeri olan dinsel delilik, Hafız'ın ifadesiyle şudur:

"Göğsüm "dost" ile öyle doldu ki
Kendi varlığım kayboldu içimden"

Böylece aşk da insanı aline ediyor, yabancılaştırıyor. Sevgili, âşığın müstakil şahsiyetinin ve ben'inin yerine geçiyor. Âşık kendisini, özünü ve fıtratını onda, maşukta, sevgilide buluyor. Leyla ile Mecnun öyküsünde okuduğumuza göre büyük hacamatçı, Leyla'ya bıçağını vurduğunda Mecnun'un feryadı yükseliyor ve Mecnun şöyle diyordu:

"Korkuyorum hacamatçı, eğer bana hacamat yaparsan
Neşteri Leyla'nın damarına vurursun."

Bundan dolayı alinasyon, hakiki kişiliğin yok olup bozulması, yani yabancı bir şahsiyetin (insan veya başka bir şeyin) insana girmesi ve insanın o yabancı kişiliği kendisi olarak hissedip algılaması halidir. Ne var ki benim söylemek istediğim şey, biz Doğulular, İranlılar, Hintliler, Afrikalılar ve Müslümanların içine düştükleri alinasyon, bunlardan daha vahşi, ilkel ve tehlikeli; bunlardan daha açık, gözle görülür ve daha çok ola gelen alinasyondur. Bu, teknokrasi sebebiyle meydana gelen alinasyon değildir. Biz makine aracılığıyla aline olmamışız. Makine ve teknik işin içinde yoktur. Bürokrasi işin içinde yoktur. Az sayıda kurum, az sayıda memur ve işçi insanı bürokratize edemiyor! Burjuvazi de bizi aline edecek boyutlarda değildir. Bütün bunların aksine bizim duçar olduğumuz ve hepsinden daha ağır ve daha tehlikeli olan alinasyon, kültürel alinasyondur.

KÜLTÜREL ALİNASYON NE DEMEKTİR?

Alinasyonun ne şekilde olursa olsun insanın, kendisi olarak başka bir şeyi veya kimseyi hissetmesi ve kendisinin yok olmasından ibaret olduğunu, yani böyle bir insanın kendisi olarak hissettiği şey, -ister para ve makine olsun, ister 345. gişe olsun, ister züht ve sevgili olsun, isterse eşek olsun- hiç fark etmez. Sadece şahsına ve zevke bağlılıkta fark vardır.

Kültürel alinasyonu anlayabilmek için önce kültürün tanımını bilmek gerekir.

Öyleyse kültür nedir?

Kültürün çeşitli tanımlarım yapmak istemiyorum. Yapılmış olan tüm kültür tanımlan hemen hemen söyleyeceğim şu tanıma girer:

Kültür, bir milletin tarih boyunca biriktirdiği sembol, işaret, âdet, gelenek ve toplumsal hareket tarzları biçiminde ortaya çıkan manevi, sanatsal, tarihsel, edebî, dinî ve hissî tezahürlerin toplamından ibarettir. Bu birikimler, o kavmin dertlerini, istek ve ihtiyaçlarını, sosyal özelliklerini ve ekonomik yapısını izah ederler.

Ben, kendi dinimi, kendi edebiyatımı, kendi duygularımı, keder ve ızdıraplarımı, dertlerimi ve ihtiyaçlarımı düşündüğüm zaman, gerçekte kendimi düşünüyorum. Benim bireysel değil, toplumsal ve tarihsel özüm, bu kültürün doğup ortaya çıktığı kaynaktır. Dolayısıyla kültür, benim toplumumun, tarihin varlığı olan yapının

tecellisidir, yansımasıdır; fakat özel şartlan olan kendine özgü tarihsel dönemde yer alan, farklı kökeni olan, maddi, ekonomik ve sosyal yapının meydana getirdiği özel dertlere, düşüncelere, anlayış ve eğilimlere alışmış bir toplumda birtakım sahte taktikler, o toplumun kültürünü zihninden siliyor. Sonra başka bir zamana ve tarihsel döneme, başka bir ekonomik sisteme, başka sosyal ve siyasal bağlara ait olan kültürü benim kültürümün yerine yerleştiriyor. Artık **ben kendimi düşünmek istediğim zaman, başka bir toplumun kültürünü kendi kültürüm olarak düşünüyorum; o zaman kendime ait olmayan dertlere muhatap oluyorum.** Benim kültürel, felsefi ve sosyal gerçekliğimle uyuşmayan problemlerden dolayı feryadı figan ediyorum. Neticede o topluma ve o toplumun sosyal, ekonomik, siyasal ve tarihsel şartlarına ait olan, bana ait olmayan idealler ve ızdıraplarla karşılaşıyorum. Fakat o dertleri, ızdırap ve idealleri kendi dert, ızdırap ve ideallerim olarak görmeye başlıyorum.

Böylece ben, başka bir kültür vesilesiyle veya sebebiyle aline olmuşum demektir. Siyah derilinin Afrika'da, Berberinin Kuzey Afrika'da, İranlı ve Hindistanlının Asya'da, kısaca her birinin kendine has olmasına karşın şimdi bambaşka bir konumları vardır; fakat bunlar şimdi kendilerinde, kendi dert ve ızdırapları olarak, Ortaçağ'dan, 16. yüzyıl Rönesans'ından, 17. yüzyıl Aydınlanma hareketinden (18. yüzyıl bilimciliğinden), 19. yüzyıl ideolojiler çağından ve Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının ardından gelen kapitalizm dünyasından sonraki dert ve eziyetleri buluyorlar. (s.188-193)

*****

PARA VE ZÜHT

PARA

Her iki konu, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin başından beri mücadele ettiği, Hz. Ali kerremallâhü vechenin şiddetle savaşını verdiği konulardır. İslam tarihinde İslam'ın doğal ahlakının temeli, -Hıristiyanlıkta, Vedacı ve Budacı dinlerde var olan- aşırı inziva ve zühde yönelmeyle mücadeleye ve aynı şekilde insani ruhları maddiyata boğulmaktan kaçındırmaya dayalıdır. Sonra İslam maddi kanaati de övüyor, destekliyor; ama bugün biz kanaat meselesinin, dünya düşkünlüğünün mahkûmiyeti ve insan bireyinin paraya yönelmesinin mahkûmiyeti meselesinin dünyadan bir tür bıkma ve bir tür Hıristiyan, Vedacı, Budist ve Hindu kulların aşırı zahitliği olduğunu zannediyoruz. Hâlbuki İslam'da maddiyat telakkisinin niteliği, 19. asır sosyologlarının insanın parayla aline edilmesi hakkında yaptıkları bir tür tefsir veya yorum olduğunu göstermektedir; çünkü Hıristiyan zahitlerle sufi meşrepli Hint zahitleri, mutlak anlamda tabiattan bıkkındırlar, mutlak anlamda maddeden nefret ederler, mutlak anlamda bütün doğal insani güdülerin ezilmesi gerektiğine inanırlar; ayrıca bütün içgüdülerin öldürülmesi gerektiğine, insanın, onu kendisine çeken her şeyle bağlarının kesilmesi gerektiğine inanırlar.

Buda şöyle feryat ediyor:

"Kadın ve evlatla bağı değil, pekiyi nasıl bir bağı?

Dostla bağı mı? [hayırl ; bütün bağlarım kes! Bütün anlaşmalarını iptal et, düşündüğün her ne varsa artık düşünme. Gergedan gibi tek başına sefer yap; hırs gitmiş, arzu gitmiş, aşk gitmiş, kadın ve evlat düşüncesi gitmiş, dostla bağ gitmiş, ülkeyle bağı kaybetmiş... Gergedan gibi yalnız başına sefere çık, her türlü bağdan kurtul, özgürleş! Her türlü bağdan kurtuluş, bu dünyadaki her şeyden ve herkesten her türlü bağdan kurtuluş... Gergedan gibi tek başına sefere çık!"

Budur mistik Hint zahitliğinin mesajı. **Mesihçi zahitlik** ve dünyadan kaçma şöyle diyor:

"Tanrı, bir erkeğin veya kadının evlendiğini gördüğü zaman ondan ümidi kesiyor; zira insanların Tanrı'yla evlenmesi gerek."

Bu ne anlama geliyor?

Tanrı neden kadınla erkeğin görüşmesi ve evlenmesinden korkuyor?

"Çünkü kadın ve erkek arasındaki ilk bağın anısı onun zihninde çağrışım yapıyor, o da Âdem ile Havva'nın bağıdır. Sonra bu iki kişinin evlilik ve bağının ilk başkaldırıyı meydana getirdiğini ve şeytanın oyuncağı olan Havva'nın Âdem'i isyana teşvik ettiğini hatırlıyor. Dolayısıyla Tanrı daima, insanlardan, erkek ve kadınlardan parmaklarında Tanrı ile izdivaç yüzüğünü taşımalarını bekliyor." Hıristiyan kız kardeşlerin, bacıların parmaklarında yüzük görürüz. Bu şu demektir:

"Biz artık erkekle evlenmekten vazgeçtik." Onlar erkek yerine daha büyük bir aşkla evlendiler. Hıristiyanlıkta Tanrı, bir insanın başka bir insanla bağını, bir nimete olan ilgisini kesmesini görmekten mutluluk duyuyor; zira yeryüzünde her bağ kesme, gökyüzünde bir bağ kurmadır. Bu, **Saint Augustinus**'un sözüdür.

Bu tür zahitlik, kanaate ve İslam Peygamberi, Hz. Ali ve Ebuzer'in altınla yaptığı mücadeleye dayanmaktan başka bir şeydir. Çünkü başka bir makamda, Kur'an'ın bütün teveccühünün tabiata olduğunu, maddi nimetlere olduğunu, bütün ilanının, **"Bunca güzelliği, bunca nimeti size bıraktım."** şeklinde olduğunu görüyoruz. Bunları kim haram kılmış?

Kur'an şöyle diyor: **"Gidin, yeryüzünü, gökyüzünü ve denizi irdeleyin."** Kur'an maddiyatı maruf ve hayır olarak isimlendiriyor. Fakat başka bir yerde de ahlakımızın temelinin kanaat üzere, para ve altın biriktirmekten

kaçınma üzerine olduğunu görmekteyiz. Bu, insanın ayni ve maddi hayata ilgisi meselesi değil, para düşkünlüğü meselesidir, yani 19. yüzyıl ahlakçı sosyalistlerinin bahsettiği hastalık meselesi.

Sosyalist kime denir?

Sosyalist, ekonomiyi toplumda asil ve asıl bilen kimseye denir. (Sosyalist), insanlığın bütün alt yapısını, dinin, mezhebin, maneviyatın, ahlakın, sanatın ve ede-biyatın, yani her şeyin alt yapısını ekonomi olarak görüyor. Ne var ki yine de bugün insanın **en büyük hastalığının paracılık** olduğunu söylüyor. Bunu dünyadan ve tabiattan bıkmayla, yani zühtle karıştırmamak gerekir. Çünkü İslam ve İslam Peygamberi, yeryüzünün doğusunun tarihinde ve İslam tarihinde zahitlikle şiddetli bir savaşını vermiş kimsedir. **Abdullah b. Amr b. Âs -Amr b. Âs'ın** oğlu- başka iki kişi ile birlikte Hıristiyan propagandasının tesiri altında Peygamber'in huzuruna gelerek:

"Biz bütün yaşamımızı, geçimimizi, paramızı, yani her şeyimizi Allah yolunda bağışlamak istiyoruz." dediler. Peygamber, şöyle dedi:

Nereden yiyecek, geçineceksin? Dediler ki bizim yememiz bir şey değildir; bir günde bir lokma ekmek veya badem yeriz.

Doğal olarak Peygamber bunu reddetti ve şöyle dedi: **"Ben Peygamberim, yatıp uyuyorum, çalışıyorum, zevk alıyorum, evleniyorum, yemek yiyorum, mücadelemi yapıyorum, ibadetimi de yapıyorum. O halde sizin bu işe dalmaya hakkınız yoktur.**

Abdullah b. Amr bin Âs yine bir gün Arabistan'da nüfuzu olan Hıristiyan rehberlerin propagandasının etkisi altında, Hıristiyanlığın her zaman tebliğ ettiği gibi kendisini şeytanın ümit kaynağından koparmaya, fikrinin rahatlaması ve Allah fikrinin de bu durumdan rahatlaması için kendisini hadım etmeye karar verdi. Fakat İslam Peygamberi onu şiddetle bundan men etti. Bu, **İslam Peygamberi'nin başından beri sahip olduğu korkulardan biri, büyük dünya dinlerini çöküşe ve insanlığı zillet ve adiliğe sürükleyen zahitlik, ruhbanlık ve inziva ile dünyadan el etek çekmenin dirilmesi olmuştur.**

İslam Peygamberi, İslam'ın tarihinde, dininde, toplumunda, ümmetinde, bu hastalığın tekrar mantar gibi çıkıp gelişmesini istemiyordu. Hz. Ali kerremallâhü vechede defalarca züht düşkünlüğünü aşın bir biçimde tebliğ eden subaylarıyla sürekli mücadele ediyor, hatta onları iyi yemeye, iyi giyinmeye ve iyi yaşamaya teşvik ediyor. Fakat **Hz. Ali, halife olunca gelince bakıyor ki toplum paracı olmuş.** Hakikat âşıklarının ve Peygamber'in pâk ashabının bir kılıçtan, iman ve paklık dolu gönülden başka hiçbir şeyleri yokken, şimdi artık o Medine yok; şimdi bütün dünya malı, savaş ganimetleri, zekât, çok miktarda Medine'ye dökülüyor; maddi kazanımlar getiren makam ve mevkiler onlara bol miktarda arz ediliyor. Gönüllerinde paraya, para biriktirmeye, altın biriktirmeye, servet biriktirmeye heves etmek yeşermiş. Peygamberin bir sahabisi **Abdurrahman bin Avf** radiyallâhü anh yayla köşkü yapıyor! Bu, sıra dışı bir olaydır.".

Peygamber zamanında Halit b. Velit radiyallâhü anh, Hıristiyan kabile reislerinden birini esir almıştı. Onu Medine'ye getirmek istiyordu; çok aristokratik bir elbisesi (cübbe veya entari) olduğunu gördü. Bu elbise, Peygamberin ashabı için o kadar ilginçti ki önce elbiseyi adamın üzerinden çıkarttı ve bakması için Peygambere gönderdi, sonra kendisini getirdi. Bütün Araplar ve Peygamber ashabı hayretle bu kumaşa "ne kumaşıdır" diye dokunuyorlardı! Hz. Peygamber,

"Sad b. Muaz'ın cennetteki pamuklu elbisesinin veya şalının bundan daha güzel" olduğunu söyledi.

Böyle bir kumaş parçasını kendileri için seyre değer bulan bu insanlar, yirmi veya otuz yıl sonra şimdi yeni ortaya çıkmış paraya erişmiş yeni bir sınıf -bugünün deyişiyle amburjuvaze- meydana getirmişlerdir. İslam toplumunun bir rehber zümresinde soylu, aristokratik yaşam izleri, aşın tüketim izleri ve paracılık izleri meydana gelmiş olup artık İslam rehberliği, İslam'ın hakikati, bu öğretinin ruhu ve manası tamamen paranın altında sönmektedir. Hz. Ali bununla mücadele ediyor; **İslam rehberleri İslam toplumundaki bu taze olayla sert bir şekilde mücadele ediyorlar; dünyaya yönelme ve tabiata yönelme, yani yeryüzündeki maddi hayatla değil.** Bu ikisinin birbiriyle hiçbir ilgisi yoktur.

Ahlakçı sosyalistler, yani ekonominin asıl olduğuna inananlar şöyle diyorlar: **"Günümüz insanı, ürettikçe ve servet biriktirdikçe para karşısında bozuluyorlar."**

PARA KARŞISINDA NASIL BOZULUYORLAR?

Şu şekilde: Tıpkı divane gibi, tıpkı kendini makine hisseden hasta gibi insan paraya çarpılmış, paracı oluyor ve kendisini **"İNSANİ BEN"** yerine **"PARA BENİ", "ALTIN BENİ", "ÇEK BENİ", "POLİÇE BENİ"** olarak algılıyor. Ne şekilde?

Ben sağlam ve doğal bir biçimde insan olduğum zaman, kendimi, irade sahibi, istidat sahibi, özsel güçler, manevi kuvvetler, büyük maddi ve manevi yetenekler sahibi olarak hissediyor, algılıyorum, insani sorumluluğumu hissediyorum, imkânlarımı hissediyorum. Ama ben paracı olduğum için artık kendimde insani duygu, kudret, imkânlar ve güçlülük hissetmiyor, güçlülük, imkânlar, duygu, değer, erdem, saygı ve hürmeti -her şeyi- kendi insanlığıma mensup yapamıyorum; bilakis paraya mensup kılıyorum.

Para tarafından aline olunan insan, yani para çarpmış olan kişi, kendisi yerine parayı hisseder. Onun varlığı, mevcuduyla eşittir; kendi yerine mevcutluğunu hissediyor; banka hesap numarasına baktığı zaman, kendisini

aynada gördüğü zamankinden daha çok kendine dönüyor; aynanın önünde durduğu zaman, ne ve kim olduğu bilinmeyen, hiçbir zaman düşünmediği ve tanımadığı, hiçbir zaman meşgul olmadığı anlamsız meçhul bir gölgeyi hissediyor; fakat mevcut banka hesabına baktığı zaman, bütün varlığını, bütün şahsiyetini bir yerin dünyasında hissediyor.

Niçin?

Çünkü aynadaki o tasvir, resim veya görüntünün içeriği boşalmış ve onun içine para ve bankasal bir varlık dökülmüş. Bu yüzden insan altına dönüşüyor; insan çeke dönüşüyor; kredi, para, bono, poliçe, hisse senedi gibi şeylere dönüşüyor. Bunlar, insanın fıtri hususiyetlerinin yerini alıyor; öyle ki kişi artık bütün insani erdemleri ona nispet ediyor. 19. yüzyılda ve o yüzyıldan şu ana kadar -yüz yıl geçiyor- insanın para düşkünlüğünün anlamı budur. Fakat bu teknik süratle bin yıl geçmesi gerekir. Günümüz insanı 19. yüzyıl insanından bin kat daha fazla paracı olmuş, para tarafından çarpılmıştır. 19. yüzyılda kapitalizmin izleri, paracılığın, parayla aline olmanın ve burjuvazinin eserleri, henüz yeni meydana gelmişti; ama şimdi kapitalizm zirve noktasını da aşmış durumdadır.

ZAHİTLİK

Zühde yönelme, zahitlik, insanı kendisine yabancılaştırır.

Neden?

Alinasyon ve kendine yabancılaşma hastalığına şöyle mana vermiştik:

"İnsanın kendisini tam anlamıyla hissedip algılamamasına, kendi yerine başka bir şeyi hissedip algılamasına sebep olan her etken ve her durum."

İnsan para düşkünlüğü meselesinde kendini algılamıyor, kendi yerine parayı hissedip algılıyor; kendi varlığını bulmuyor, kendi yerinde paranın varlığını bulup idrak ediyor. Ancak zahitlik, yani Katolikliğin tebliğ ettiği ve eski dinlerin tebliğ ettiği züht, insanın alinasyonunu icat ediyordu; doğrudur da. Tasavvuf bir tür alinasyondur. **Vahdet-i vücut, beşerin en büyük alinasyon hastalığıdır.**

Niçin?

Diyor ki: Zahitliğin hedefi, insandaki (cinsel içgüdüler, şöhret içgüdüleri, servet arzusu, saadet arzusu, çeşitli zevklere meyil gibi) insani içgüdüleri öldürmek ve bütün bu muhtelif istidatları, bütün bu çeşitli içgüdü ve dürtüleri tek bir meyil ve arzuya dönüştürmektir; bütün bu eğilim, arzu, bağ, yetenek ve ihtiyaçlar zahitlikle tıraşlanıyor, yontuluyor, bütün dal ve yapraklar zahitlik makasıyla kesiliyor ve bir eğilime, bir bağa dönüşüyor; o bağ da insanın imanı ve inancıyla bağıdır. Diğer bütün kuvvelerini tatil eden bu insan aline oluyor, isterse kutsal bir iş vasıtasıyla olsun. **Artık doğal insan, Allah'ın yarattığı gerçek insan değildir.** Biz, ne mutlu ki kendi tarihimizde bu meseleyi Avrupa'da gündeme getiren kimselerden daha iyi örneklere sahibiz. Bizim Hallaç Mansur gibi vahdet-i vücutçularımız bir insanın zahitlik veya irfâni bir aşk vasıtasıyla nasıl tam olarak aline olabileceğini göstermektedir.

Hallaç, "Enel Hak" diyor.

Kabul ediyorum ve onun zamanının hâkim ve fakihlerine hak vermek istemiyorum. Hallaç "Enel Hak" dediği zaman doğru söylüyor ve ilahlık iddiasında bulunmak istemiyor. Demek istiyor ki **"Ben yokum, sadece Hak vardır." "Benim bu elbisemin içinde Allah'tan başka kimse yoktur."** dediği zaman gerçekten bunu hissediyormuş; Tanrı olduğunu hissediyormuş ve **"ben"**i hissetmiyormuş. Kendisini Mansur Hallaç'ın oğlu Hüseyin olarak hissetmiyormuş; kendisini **"Allah"** olarak hissediyormuş. Bu göstermektedir ki irfani ve sufiyane zahitlik, gerçekten de kendine özgü ruhsal bir hastalıktır. **Bu hastalık, insanı özel bir duruma dönüştürüyor, bir fikri insanın insan olmasına dâhil ediyor, bütün beşeri özelliklerini öldürüyor; insanı olmadığı bir şeye dönüştürüyor; öyle ki artık o kendisini tanımıyor, hissetmiyor, algılamıyor, kendisine yabancılaşıyor, kendisinin, özünün yerine "O"nu hissediyor. "O" her kim olursa olsun, bu birey onun vasıtasıyla aline olmuştur, bu düşünce vasıtasıyla aline olmuştur.** BU YOLLA VAHDET-İ VÜCUT RUHSAL AÇIDAN, İNSANIN BİR DÜŞÜNCEDE, İNSANİ FITRATLA UYUMLU OLMAYAN GAYR-İ TABİİ, CİNNET GETİRİCİ BİR AŞK VEYA ZÜHTTE BOĞULMASI VESİLESİYLE YABANCILAŞMASIDIR, ALİNASYONUDUR. O vakit o kişi faraza mutlak nur da olsa, her halükârda artık insan değildir, her halde aline olmuş olup kendi vücudunu, endamını, mahiyetini, şahsiyetini idrak etmez, algılamaz; Tanrı'nın, tabiatın, fıtratının gerektirdiği bütün içgüdüleri, özellikleri, ilgi ve yetenekleri kaybeder.

Bu yüzden insan bazen içgüdüleri ezen ve öldüren zahitlik vesilesiyle, bazen de irfani ve sufiyane aşklar vesilesiyle aline olur, yani **"kendi dışında"**, kendisi olmayan bir şeye dönüşür. (s.230-236)

Kaynak:

ALİ ŞERİATİ, Kendisi Olmayan İnsan, Fecr Yay.,2010, İstanbul